

דרך הדואר הממלוכית יום הבולאות

The Mamluk Postal Road Philately Day

כסלו התשע"ו • 12/2015 • 984

במטרה להקל על המכשולים אשר בדרך, בিירוס בנה ושיקם גשרים. סימן-ההיכר של סולטאן זה - האריה/ברדלס - אשר הופיע בחולק מהבנייה שלו (כפי שהומחש בבול) עיטר לפחות שניים מהגשרים שנבנה - גשר אחד ליד קהיר, וגורס ג'נדאם שליד לו, אחת מתחנות הבריד החשובות.

דרך הדואר הממלוכית הטבעה את חותמה על ארץ ישראל, ומספר שרידים מרשימים של אותה רשות עדיין מיודים בשטח על חשיבותה כגשר יבשתי בין הארצות השונות.

ד"ר קתיה ציטרין-סילברמן
מרצה, המכון לארציאולוגיה והחוג ללימודי האסלאם והזהה", האוניברסיטה העברית בירושלים

דרך הדואר של האימפריה הממלוכית בארץ ישראל (1516-1260) עברה בין בירתה קהיר לבני בירת הצפון דמשק ומרכימים חשובים נוספים. הדרך ושלוחותיה שימשו להעברת ידיעות מקצויי האימפריה אל עיר הבירה.

דרך מצרים, שעברה בצפון סיני, התפצלה לשני מסלולים בהגעה לעזה: לכיוון פרט בירדן - דרך בית גוברן וחברון ועדו; ולכיוון דמשק - דרך ג'תין (גיאה), קטרה (גדרה), לוד, ג'ינ, בית שאן ועד.

רשות הדואר הממלוכית הייתה מבוססת על שלושה מרכבים: דואר סוסים, דואר יונים ודואר סימני אש/עשן. מערך זה נקרא ביריד. הביריד היבשתי השתמש בסוסים מהירים, המיעדים בילדותם לשילוחים מטעם הסולטאן היושב בקהיר. שליחים אלה נבחרו מבין הממלוכים המזוקבים ביותר לשילוט.

הסולטאן הממלוכי הרביעי אל-ט'אהר ביבקס אל-בונדקדרי (1260-1277), מbasס האימפריה הממלוכית, החיה את היריד ושיילב אותו במערך הצבאי של שליטונו. שיא תפקודו של היריד היה בזמן שליטונו השלישי של אל-אנצ'ר מחמד אבן קללאון (1341-1310).

מערך דואר זה הסתמך על תחנות דואר ("מִרְקָז") במרחקים סדריים, שבנון השילוח החליף מיד את סוסו לסוס רען. כשאנשי התחנה היו רואים מרחק את השילוח מתקרב - עם סימני ההיכר, כגון צעיף משי צהוב המחובר לצווארו ומתנופף באוויר; מදליון גדול מכוסף מסביב לצווארו; וסוס שבדרך כלל זנבו היה קשור - הם היו יוצאים לקרהתו עם הסוס הרען, המוכן להמשך הדרך. הדואר הגיע מקהיר לדמשק תוך ארבעה ימים לכל המאוחר.

The Mamluk Postal Road - Philately Day

The Postal Road established by the Mamluk Empire in Eretz Israel (1260-1516) ran from the capital in Cairo to the capital of the north – Damascus and other important centers. This main route and its branches served as a means of passing news between the outlying areas of the Empire and the capital.

The road from Egypt, which passed through the northern Sinai Desert, forked into two branches in Gaza – one toward Karak in Jordan via Beit Guvrin and Hebron and the other toward Damascus via Jitin (Ge'a), Qatra (Gedera), Ludd, Jinin, Baysan (Beit She'an), etc.

The Mamluk postal network was based on three components: equestrian post, homing pigeons and fire/smoke signals. This system was called Barid. The land Barid utilized fast horses whose sole purpose was to transport messages from the Sultan in Cairo. The messengers who rode these horses were selected from among those closest to the ruler.

The fourth Mamluk Sultan, al-Zahir Baybars al-Bunduqdari (1260-1277), who established the Mamluk Empire, reintroduced the Barid and incorporated it into his military structure. The peak of the Barid was during the third reign of al-Nasir Muhammad ibn Qalawun (1310-1341).

This postal system was based on stations positioned at regular intervals along the route where messengers were able to obtain fresh horses. Approaching messengers were recognized by station personnel based on identifying marks such as a yellow silk scarf tied to the messenger's neck, a large silver medallion hanging from the messenger's neck or a horse with a tied tail – and were met with a fresh horse so they could continue immediately on their journey.

It took no more than four days for the post to reach Damascus from Cairo.

חותמת אירע להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

In order to minimize the obstacles en route, Baybars built and repaired bridges. This Sultan's hallmark – the lion/cheetah – appears on many of his buildings (and also on the stamp) and it decorated at least two of the bridges that he built: one near Cairo and the other the Gandas Bridge near Lod which was one of the main stations along the Barid.

The Mamluk Postal Road left its impression on Eretz Israel and a number of impressive ruins from that network attest to its importance as a key land bridge among various countries.

Dr. Katia Cytryn-Silverman

Lecturer at the Institute of Archaeology and the Department of Islamic and Middle Eastern Studies, The Hebrew University of Jerusalem

הנפקה:	דצמבר 2015
מידת הבול (מ"מ):	640 x 30 H
Plate:	1000
להוב:	15
Sheets per Sheet:	5
Tabs per Sheet:	
Method of printing:	Offset
שיטת הדפסה:	אופסס
Security mark:	מיקרוטקסט
סימן אבטחה:	Microtext
Printer:	Cartor Security Printing, France
דפוס:	